

Anordnandet av undervisning för elever med annat modersmål än svenska, finska, samiska eller för elever med flerspråkig bakgrund

Regional strategi för Jakobstad (Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre)

- 1. Första möte med skolan**
- 2. Kartläggning av tidigare kunskaper/ skolbakgrund**
 - Kartläggningsmaterial
 - Förberedande undervisning
 - Direkt integrering i grundskolan
- 3. Uppgörande av studieprogram**
 - beslut om SvaLitt eller SveLitt
 - Beslut om undervisning i det andra inhemska språket, främmande språk och elevens modersmål
 - Beslut om Lk/ religion
 - Beslut om differentiering i övriga skolämnen
 - Beslut om extra stöd (detta syftar inte på sva)
 - Uppföljning och utvärdering av studieprogram
- 3a. Svenska som andraspråk och litteratur**
 - anordnande
 - Individuella förutsättningar som grund för förverkligande av läroplanen
 - Specifika behov
 - Utvärdering
 - Bedömning
- 3b. Andra inhemska språket, främmande språk, elevens modersmål**
 - anordnande av språkundervisning i respektive ämne
- 3c. Att använda språket som stöd för allt lärande**
 - en språkmedveten och språkutvecklande undervisning i samtliga ämnen (alla lärare)
 - Att differentiera och använda språkutvecklande arbetsmetoder i alla undervisningsämnen
 - Tester (spec.lärare)

Våren 2016 har en arbetsgrupp för svenska som andraspråk utarbetat den nya läroplanen för svenska som andraspråk för närkommunerna Jakobstad,

Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre. I samband med träffarna diskuterades också behovet av en regional strategi för anordnandet av undervisningen för elever med annat modersmål än svenska, finska, samiska eller för elever med flerspråkig bakgrund. I arbetsgruppen har följande personer deltagit: Jenny Ek, Carina Eklund, Terese Grankulla, Monica Grankulla-Hägglom, Eivor Hansén, Hanna Herrmans och Anna-Maria Lund.

1. Första mötet med skolan

Då en nyanländ elev ska påbörja sin skolgång i Finland är det viktigt att både barnet och vårdnadshavarna har möjlighet att bekanta sig med det finländska skolsystemet. Hemlandets skolsystem kan vara annorlunda än det finländska och det är viktigt att i ett tidigt skede möta de förväntningar och frågor som ställts upp. Vårdnadshavare och elev bör få en rättvis bild av vilka rättigheter och skyldigheter som medföljer skolgången och de bör också få en överblick av den nya skolan och vilka förväntningar skolan har på eleverna. Det första mötet mellan rektor, klasslärare samt vårdnadshavare och elev kan vara en god grund inför kartläggningen av elevens tidigare kunskaper och eventuell skolbakgrund.

2. Kartläggning av tidigare kunskaper/ skolbakgrund

En kartläggning av elevens eventuella tidigare skolgång och kunskap ska göras i ett tidigt skede. Rektor, klasslärare/ämneslärare, studiehandledare och FBU-lärare/SV2-lärare ska samarbeta kring och ansvara för att kartläggningen av elevens tidigare skolgång och kunskaper genomförs och dokumenteras.

Hemspråksläraren kan delta för att underlätta kartläggningen, tolk kan också användas. Efter kartläggningen tas beslut om strategi för elevens framtida skolgång.

Om eleven är i åldern 6-7 föreslås att eleven påbörjar sin skolgång i förskolan men i övriga åldrar ska eleven påbörja sin skolgång i årskurs enligt ålder. Om eleven är nyinflyttad till landet eller om kunskaperna i svenska är bristfälliga så ska eleven

påbörja sin skolgång i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen.

Kartläggningsmaterial

Våren 2016 finns inget finländskt kartläggningsmaterial till förfogande. I samband med läroplansarbetet i svenska som andra språk har arbetsgruppen tagit upp detta till diskussion med regionansvarig Rolf Sundqvist. Eventuellt kunde det rikssvenska kartläggningsmaterialet för nyanlända på www.skolverket.se användas tills det finns ett bättre alternativ.

Undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen, FBU

Barn och unga i läropliktsåldern och förskoleåldern - mellan 6 och 17 år - kan få undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Den förberedande undervisningen är särskilt avsedd och planerad för barn och unga med invandrabakgrund och för vilka kunskaperna i svenska eller andra färdigheter inte är tillräckliga för studier i den grundläggande utbildningen. Både de som nyligen har flyttat till Finland och de som har invandrabakgrund men är födda i Finland kan delta i undervisningen. För att få delta krävs inte uppehållstillstånd. Undervisningen skapar en god grund för skolgången i Finland. Genom att ordna den kan man stödja eleven i både lärandet och integrationen. (Utbildningsstyrelsen, 2015)

Syftet med undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen är framför allt att ge barn och unga med invandrabakgrund tillräckliga kunskaper i svenska och övriga färdigheter som behövs för att klara sig i förskoleundervisning eller i grundläggande utbildning. Syftet är också att stödja elevernas harmoniska utveckling och integration i det finländska samhället. Samtidigt är det viktigt att undervisningen också stödjer elevens eget modersmål och kändedomen om den

egna kulturen. I den förberedande utbildningen är målet att eleven ska uppnå **grundläggande** kunskaper i svenska så att denne i mån av möjlighet kan integreras i den grundläggande utbildningen enligt sin ålder. Om elevens färdigheter inte är tillräckliga för studier inom den grundläggande utbildningen, är det viktigt att i elevens studieprogram fästa särskild vikt vid att eleven får tillräckligt stöd i rätt tid vid övergången till den grundläggande utbildningen. Vid behov ska eleven ha möjlighet att fortsätta inom den förberedande undervisningen, studera enligt ett årskurslöst studieprogram eller få de stödåtgärder som bäst passar eleven.

Förberedande undervisning är en årskurslös undervisningsgrupp där eleven erhåller kunskaper i det svenska språket och i matematik utgående från kartläggningen som gjorts.

Den kommunala läroplanen för undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen är resultatet av ett regionalt samarbete mellan Jakobstad, Kronoby, Larsmo, Nykarleby och Pedersöre, LP2016.

Läroplanen i undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen 2016

Barn och unga i läropliktsåldern och förskoleåldern - mellan 6 och 17 år - kan få undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Den förberedande undervisningen är särskilt avsedd och planerad för barn och unga med invandrabakgrund och för vilka kunskaperna i svenska eller andra färdigheter inte är tillräckliga för studier i den grundläggande utbildningen. Både de som nyligen har flyttat till Finland och de som har invandrabakgrund men är födda i Finland kan delta i undervisningen. För att få delta krävs inte uppehållstillstånd. Undervisningen skapar en god grund för skolgången i Finland. Genom att ordna den kan man stödja eleven i både lärandet och integrationen. (Utbildningsstyrelsen, 2015)

Vid elevens första kontakt med det finländska skolsystemet, bör vårdnadshavare och elev få information om hur det finländska skolväsendet fungerar. De behöver få veta

vad som förväntas av dem och vad som förväntas av skolan. En kartläggning över elevens tidigare skolgång ska göras i ett så tidigt skede som möjligt. Rektor, klasslärare/ämneslärare, studiehandledare och läraren i förberedande undervisning eller svenska som andra språk ska samarbeta kring och ansvara för att kartläggningen av elevens tidigare skolgång och kunskaper genomförs och dokumenteras. Hemspråksläraren och en eventuell tolk bör också delta för att underlätta kartläggningen (www.skolverket.se). Därefter görs ett studieprogram upp för elevens skolgång. Om eleven är i 6-7-års åldern föreslås att eleven påbörjar sin skolgång i förskolan medan elever i övriga åldrar påbörjar sin skolgång i den årskurs som motsvarar deras ålder. Om eleven är nyinflyttad till landet eller om kunskaperna i svenska är bristfälliga ska denne påbörja sin skolgång i den förberedande undervisningen.

Syftet med undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen är framför allt att ge barn och unga med invandrarbakgrund tillräckliga kunskaper i svenska och övriga färdigheter som behövs för att klara sig i förskoleundervisning eller i grundläggande utbildning. Syftet är också att stödja elevernas harmoniska utveckling och integration i det finländska samhället. Samtidigt är det viktigt att undervisningen också stödjer elevens eget modersmål och kännedomen om den egna kulturen. I den förberedande utbildningen är målet att eleven ska uppnå **grundläggande** kunskaper i svenska så att denne i mån av möjlighet kan integreras i den grundläggande utbildningen enligt sin ålder. Om elevens färdigheter inte är tillräckliga för studier inom den grundläggande utbildningen, är det viktigt att i elevens studieprogram fästa särskild vikt vid att eleven får tillräckligt stöd i rätt tid vid övergången till den grundläggande utbildningen. Vid behov ska eleven ha möjlighet att fortsätta inom den förberedande undervisningen, studera enligt ett årskurslöst studieprogram eller få de stödåtgärder som bäst passar eleven.

Förberedande undervisning är en årskurslös undervisningsgrupp där eleven erhåller kunskaper i det svenska språket och i matematik utgående från kartläggningen som gjorts. I undervisningen ska man utnyttja olika slags lärmiljöer som ger möjlighet till upplevelser och aktiviteter.

Elever som uppnått kunskapskraven i förberedande undervisning bör få ett studieprogram där elevens språkliga behov dokumenteras. Detta ligger till grund för samtliga skolämnen och för undervisning i det andra inhemska språket och främmande språk. En elev med invandrarbakgrund ska inte automatiskt falla under specialundervisning, såvida eleven inte har konstaterade inlärningssvårigheter eller en individuell plan (IP). En elev som deltagit i undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen borde därefter bedömas enligt läroplanen i svenska som andraspråk och litteratur istället för läroplanen i svenska och litteratur. Elevens eventuella brister i svenska språket ska inte påverka vitsord i övriga ämnen.

Förberedande undervisning

Att kommunicera

- berätta om sig själv, sin familj och släkt
- träna korrekt uttal
- att återberätta, hörförståelse
- turtagning i diskussion
- olika lekar och spel i små grupper
- dramatisera olika känslor och yrken

Att tolka texter

- att väcka intresse för läsning
- högläsning och tyst läsning i egen takt
- läsförståelse
- öva att läsa ljudstridiga ord: o/å, e/ä, u/y samt ng-, j-, tj- och sj-ljud
- att använda ordböcker och uppslagsverk
- utveckla basordförrådet om
 - färger
 - mat

- möbler
- kroppen och kläder
- väder
- skolan
- gården
- närmiljön
- sport och fritid
- klockan
- pengar
- begrepp i de aktuella läroämnena

Att producera texter

- Alfabetet
 - forma bokstäver
 - ljuda bokstäver
 - alfabetisk ordning
 - läsriktning
- skriva för hand och på dator
- skriva enkla texter där ord och bild samspelar
- stavning av högfrekventa ord

Förmåga att förstå språk, kultur och litteratur

Kultur och litteratur

- sånger och fester
- Finland i jämförelse med andra länder
- regler i skolan och samhället
- trafiken
- allemansrätten

Grammatik och språklära

- frågeord
- ordklasser
 - substantiv: singularis och plural, bestämd och obestämd form
 - verb; olika tidsformer
 - adjektiv och dess komparation
 - pronomen
 - räkneord

Direkt integrering i grundskolan

Om eleven har goda eller grundläggande kunskaper i svenska, så att denne klarar sig behjälpligt i vardagliga situationer och kan delta i det vardagliga skolarbetet, kan eleven direktintegreras i en klass. Eleven placeras då i första hand i den årskurs där jämnåriga elever går.

Oberoende av om eleven påbörjar undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen eller om denne integreras direkt i en klass så ska eleven få ett eget studieprogram.

Uppgörande av studieprogram

En elev med annat modersmål än svenska, finska eller samiska som påbörjar sin skolgång i Finland bör efter genomförd kartläggning av tidigare kunskaper och skolgång, få ett studieprogram. Med studieprogram avses inte en EPL såvida eleven inte konstateras ha sådana svårigheter som inte direkt hänger samman med andraspråksinläringen. Om eleven påbörjar sin skolgång i Finland i förskolan så kan de befintliga dokument som används där stå som grund för elevens fortsatta

studieprogram. Ifall eleven genomfört studier i FBU, utgår man från dokumentation och utvärdering i samband med dessa studier.

I studieprogrammet ska framkomma följande: beslut om SvaLitt eller SveLitt, undervisning i det andra inhemska språket, främmande språk och elevens modersmål, livsåskådning/religion. I programmet ska också beslut om differentiering i övriga skolämnena och beslut om extra stöd framkomma. Studieprogrammet ska uppföljas och utvärderas kontinuerligt, minst en gång per läsår.

Beslut om svenska som andraspråk och litteratur (SV2)

En elevs behov av lärokursen svenska som andra språk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Då beslut om vilken lärokurs eleven ska följa tas, ska man beakta om elevens kunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden (att kommunicera, att tolka texter, att producera texter och förmåga att förstå språk, litteratur och kultur) av språkkunskaperna. Ifall de svenska kunskaperna är bristfälliga ska eleven läsa SV2.

Elevens vårdnadshavare ska godkänna att eleven följer lärokursen i SV2 istället för den i svenska och litteratur. Om vårdnadshavare motsätter sig att eleven följer läroplanen i SV2, så ska inte elevens flerspråkiga bakgrund särskilt beaktas vid bedömning, utan eleven bedöms enligt de kriterier som fastställts för lärokursen svenska och litteratur. Dock bör lärare kontinuerligt utvärdera och framföra behovet av SV2 till vårdnadshavare, ifall läraren upplever att behovet av SV2 kvarstår.

Beslut om undervisning i det andra inhemska språket och främmande språk

För att kunna leva, studera, arbeta och vara delaktig i det finländska samhället är det viktigt att ha kunskaper och färdigheter i finska. När och hur studierna i finska inleds för en elev med invandrarbakgrund beror i hög grad på i vilken ålder eleven

anländer till Finland. För nyanlända barn som ska integreras i den svenskspråkiga skolan ligger fokus på att tillägna sig det svenska språket. Det är möjligt att introducera finskan gradvis i t.ex. klubbverksamhet eller med hjälp av inslag av språkdusch. I bästa fall kan elever med invandrarbakgrund studera A-finska tillsammans med de övriga eleverna. Om eleven däremot anländer senare under den grundläggande utbildningen kan valet av lärokurs vara svårt, och då kan det vara klokt att t.ex. stödja eleven med stödundervisning i finska. Det är viktigt att valet av lärokurs baserar sig på en helhetsbedömning av elevens färdigheter och möjligheter.

Om det visar sig vara alltför svårt för en elev med invandrarbakgrund att läsa finska enligt A-lärokursen är en möjlighet att ordna undervisningen i finska enligt den mindre omfattande B1-lärokursen. Då inleds studierna senare än i A-lärokursen. Enligt LP 2014 som träder i kraft 1.8.2016 inleds studierna i B-språket senast i årskurs 6.

Kan man bli befriad från det andra inhemska språket finska? Ifall eleven anländer till Finland i ett mycket sent skede av den grundläggande utbildningen och det visar sig vara fullständigt oskäligt att eleven ska studera det andra inhemska språket finska finns det möjlighet att med hänvisning till § 18 i Lagen om grundläggande utbildning bli befriad från lärokursen i finska. I enlighet med § 5 ska man ordna motsvarande undervisning eller styrd verksamhet på något annat sätt.

(Utbildningsstyrelsen, 2015)

Beslut om undervisning i livsåskådningskunskap eller religion

Utbildningsanordnaren är förpliktad att ordna religionsundervisning enligt det religionssamfund registrerat i Finland som majoriteten av eleverna hör till. Ifall vårdnadshavaren anhåller kan även elever som hör till andra religionssamfund

eller som inte hör till något religionssamfund delta i majoritetens religionsundervisning.

Utbildningsanordnaren är förpliktad att ordna undervisning i en annan religion eller i livsåskådningskunskap, om minst tre elever deltar i undervisningen. För elever som hör till något annat i Finland registrerat religionssamfund än den evangelisk-lutherska kyrkan eller det ortodoxa kyrkosamfundet och som inte deltar i undervisningen i majoritetens religion, ska undervisning i elevernas egen religion ordnas om vårdnadshavaren begär det och om minimiantalet om tre elever uppnås.

Om eleven hör till ett religionssamfund i vars religion undervisning inte ordnas kan vårdnadshavaren begära att eleven undervisas i livsåskådningskunskap, om eleven inte deltar i undervisningen i majoritetens religion. Elever i den grundläggande utbildningen och gymnasiet som har fyllt 18 år får välja mellan religionsundervisning och undervisning i livsåskådningskunskap.

Om en elev inte deltar i undervisningen i majoritetens religion eller livsåskådningskunskap och om undervisning i elevens egen religion eller livsåskådningskunskap inte ordnas i utbildningsanordnarens skolor, ska annan undervisning eller handledd verksamhet ordnas för eleven. I stället för annan undervisning eller handledd verksamhet i skolan kan eleven delta i undervisning som ges av det egna religionssamfundet. Vårdnadshavaren ska lämna en utredning till skolan om elevens medlemskap i religionssamfundet i fråga och om elevens deltagande i undervisning utanför skolan.

Religionsundervisningen ska ordnas i enlighet med LP 2014 och de lokala läroplaner som gjorts upp utifrån läroplansgrunderna. Utbildningsstyrelsen har godkänt grunder för läroplanen för följande religioner: den evangelisk-lutherska religionen, den ortodoxa religionen, den adventistiska religionen, Bahai-religionen,

buddhismen, Herran kansas religion, islam, judendomen, katolicismen, Krishnarörelsens religion, Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heligas religion och den frikyrkliga religionen.

Religionsundervisningen utgör inte sådan religionsutövning som avses i Finlands grundlag. Hos religionslärarna förutsätts inte medlemskap i något religionssamfund.

I religionsundervisningen ingår som en viktig del kännedom om den egna religionen. I religionsintroduktionen ingår att man bekantar sig med formerna och sätten för religionsutövning. Att göra eleverna bekanta med böner, psalmer och religiösa förrättningar utgör en del av religionsundervisningen. Till exempel ett studiebesök där man bekantar sig med en kyrka, en moské eller en motsvarande religiös byggnad eller följer med religiösa förrättningar utan att medverka i dem är inte ett religiöst evenemang utan en del av undervisningen.

I LP 2014 ingår beskrivningar av lärokurser i följande religioner: evangelisk-luthersk tro, ortodox tro, katolsk tro, islam och judendomen. (Utbildningsstyrelsen, 2015)

Beslut om differentiering i övriga skolämnen

Ifall elevens kunskaper i svenska är sådana att eleven inte kan tillgodose information och undervisning i specifika ämnen, så bör man i studieprogrammet redogöra för vilken differentiering som passar eleven. Detta kan vara exempelvis muntliga prov, hjälpmedel, uppläsningar, skrivhjälp, ordlistor, begreppsförklaringar, förkortade och förenklade faktatexter osv.

Beslut om extra stöd

Ifall eleven behöver extra stöd utöver de stödåtgärder som ges, så ska detta dokumenteras i studieprogrammet. **Svenska som andraspråk räknas inte som en stödåtgärd.**

Förutom undervisning i finska eller svenska och i elevens eget modersmål erbjuder skolorna i mån av möjlighet invandrareleverna stödundervisning i olika läroämnen. Eleverna kan dessutom få stödundervisning på sitt eget modersmål. (Språk och kulturgrupper, elever med invandrarbakgrund, www.oph.fi, 2016)

Uppföljning och utvärdering av studieprogram

Efter uppgörandet av elevens studieprogram så ska detta uppföljas och utvärderas årligen, tillsammans med eleven och vårdnadshavare.

3a. Svenska som andraspråk och litteratur

Om elevens modersmål inte är svenska kan denne få undervisning i svenska som andraspråk antingen helt eller delvis i stället för lärokursen svenska och litteratur. Helt eller delvis innebär att det finns olika möjligheter att ordna undervisningen. Det är viktigt att betona att undervisningen i svenska som andraspråk inte är stöd- eller specialundervisning, utan en lärokurs med andra utgångspunkter och syften än lärokursen svenska och litteratur. Även om det t.ex. bara finns en enda elev i en undervisningsgrupp i svenska och litteratur som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur ska innehållet, undervisningen, målen och bedömningen för denne så långt det är möjligt följa lärokursen svenska som andraspråk och litteratur. (Utbildningsstyrelsen, 2015)

Anordnande av undervisning

Läroplanen i svenska som andraspråk är uppbyggd enligt nivåer. Om en elev påbörjar undervisningen i sv2 i årskurs 1 eller 2 så arbetar man enligt nivå 1 och 2 och därefter fortsätter eleven med nivå 4 i årskurs 7-9.

Om eleven anländer i årskurs 3, 4 eller 5 börjar man undervisningen i enlighet med nivå 2 och fortsätter sedan med nivå 4 i årskurs 7-9. Om eleven anländer i årskurs 6, 7, 8 eller 9 inleds undervisningen vid nivå 3 och följs därefter av nivå 4.

En elev som följer lärokursen i SV2 kan integreras i ämnet svenska och litteratur men ska alltid bedömas enligt kriterierna för svenska som andraspråk. I de lägre årskurserna 1-2 kan eleven med SV2 integreras i undervisningen i svenska och litteratur, men kan behöva stöd i bland annat kulturell förståelse och inom delområdet att använda språket som stöd för allt lärande. En elev som går i årskurs 3-9 förespråkas få majoriteten eller åtminstone en del av sina årsveckotimmar i SV2 undervisade i en mindre undervisningsgrupp eller i en särskild grupp för elever med svenska som andraspråk.

Om en elev med svenska som andraspråk påbörjar sin skolgång i sen ålder (årskurs 5 eller senare) behöver klassläraren, specialläraren, rektorn och eventuell lärare i svenska som andra språk bedöma enligt vilken årskurs eleven ska påbörja sina studier i svenska som andraspråk. I årskurs 7-9 finns en nivågruppering för att senkomna elever ska kunna tillägna sig svenska som andraspråk och litteratur på bästa möjliga sätt.

Målen för undervisning i svenska och litteratur och SV2 är de samma som i svenska och litteratur, med undantag för SV2:s tilläggskategori: att använda språket som stöd för allt lärande. Om eleven integreras i svenska och litteratur bör klasslärare, timlärare, speciallärare, eventuell lärare i svenska som andra språk och rektorn medvetet arbeta för att eleven uppnår målen för ämnet SV2 trots integrering i svenska och litteratur. Metoderna och arbetssätten bör vara sådana att eleven

utvecklar sin språkliga kompetens och också lär sig använda språket som stöd för allt lärande.

Individuella förutsättningar och specifika behov som grund för förverkligande av läroplanen

En elev som påbörjar sin skolgång i den finländska skolan i sen ålder, har troligen kunskaper från en tidigare skolgång i hemlandet. Dessa kunskaper bör beaktas vid uppgörandet av elevens studieprogram. Också elevens kunskaper i det egna modersmålet kan ha en betydelse för inläringen i svenska. Därför är det viktigt att också ta hänsyn till detta då undervisningen planeras.

Elever som saknar skolbakgrund eller är analfabeter behöver få en undervisning som är anpassad enligt deras specifika behov. Detta betyder alltså att utbildningsanordnaren inte enbart kan se till elevens ålder då undervisningen planeras utan elevens förutsättningar måste alltid stå som grund för hur undervisningen förverkligas.

Utvärdering och bedömning

Elever som studerar svenska som andraspråk utvärderas och bedöms på samma sätt som elever som studerar svenska och litteratur, i enlighet med den regionala läroplanen 2016.

3b. Andra inhemska språket, främmande språk, elevens modersmål

- anordnande av språkundervisning i respektive ämne
det vet enbart de som skrivit b-finska lp. hemspråksundervisning?

3c. Att använda språket som stöd för allt lärande

För många elever med invandrabakgrund är skolans och läromedlens språk en utmaning under hela skoltiden. Därför är det viktigt att varje klass- och ämneslärare är medveten om språkbruket i det egna läroämnet.

Innehållet i alla läroämnen bygger på en språklig grund. En välorganiserad ämnesundervisning kan samtidigt vara den bästa språkundervisningen. En välfungerande språkundervisning kan samtidigt stödja lärandet i alla läroämnen. I lärokurserna svenska som andraspråk och litteratur och elevens eget modersmål ingår ett särskilt delområde som heter "Att använda språket som stöd för allt lärande". Tanken är att studierna särskilt i svenska som andraspråk ska vara uppbyggda på ett sätt som stödjer allt lärande. Det är samtidigt viktigt att poängtera att studierna i svenska som andraspråk inte på egen hand kan axla denna språkpedagogiska uppgift. Det språkmedvetna arbetet ska ingå i undervisningen i alla ämnen. (Utbildningsstyrelsen, 2015)

Att använda språket som stöd för allt lärande i åk 1–2:

Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevens kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Att använda språket som stöd för allt lärande i åk 3–6:

Eleverna lär sig att dela upp läs-, skriv-, lyssnande- och talprocesser i mindre delar och att träna delfärdigheter samt olika skriv- och lyssnartekniker. Eleverna tränar att känna igen och använda viktiga begrepp och uttryck i olika läroämnen. I undervisningen används digitala verktyg för att lära eleverna att söka information inom olika kunskapsområden och för att eleverna ska lära sig utvärdera sitt lärande i

förhållande till målen för undervisningen. Eleverna vägleds att handla etiskt med respekt för upphovsrätt och integritet. I undervisningen stärks elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål som ett stöd för allt lärande.

Att använda språket som stöd för allt lärande i årskurs 7–9:

Undervisningen stödjer elevernas förmåga att läsa, skriva, lyssna på och tala texter inom olika kunskapsområden. Eleverna jämför hur språk används i vardagen och inom olika kunskapsområden. Undervisningen stärker elevernas förmåga att använda digitala verktyg för att söka information, lära sig och utvärdera sitt lärande. Undervisningen fördjupar elevernas förmåga att använda sitt eget modersmål samt andra bekanta språk som stöd för allt lärande.

LP 2014, utdrag ur avsnitten om svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–9

En språkmedveten och språkutvecklande undervisning i samtliga ämnen

Eleverna med svenska som andraspråk studerar svenska, men de studerar också på svenska. De är tvungna att tillägna sig språkets strukturer och de vanliga orden i allmänspråket och samtidigt kognitivt krävande innehåll och ofta abstrakta ord. I undervisningen är det viktigt att framskrida tydligt steg för steg och anknyta nytt stoff till sådant som är bekant för eleven. Alla typer av åskådliggörande, bilder, scheman, kartor, diagram och begreppskartor kan hjälpa alla elever och inte minst elever med invandrarbakgrund. Ju mer relevant kontexten är, desto lättare är det för eleven att förstå även svåra sakinnehåll.

I en språkmedveten skola är alla vuxna både språkliga modeller och språklärare i det läroämne de undervisar (LP 2014, s. 26)

Att differentiera och använda språkutvecklande arbetsmetoder i alla undervisningsämnen:

- muntliga prov
- stavningskontroll på dator
- ljudböcker
- ordlistor / bildordlistor
- färdigt kopierade anteckningar
- instuderingsfrågor med svar
- vänelever / stödelever
- genomgång av studieteknik
- böcker på eget modersmål
- sålla stoffet
- bilder + färgkoder
- hjälpmedel för översättning
- tankekartor
- skriva frågor till texten
- låta eleverna repetera, diskutera, återberätta sinsemellan

Mer tips hittas i Skolspråk och lärande utgiven av Utbildningsstyrelsen, 2013.

Tester (spec.lärare)

Arbetsgruppen i svenska som andraspråk förespråkar att elever med svenska som andraspråk ska genomföra samma test som specialläraren utför i ordinarie klass.